

Mednarodna konferenca

Usklajevanje znanj in spretnosti s potrebami trga dela

Maribor, 22. januar 2014

**“ NAPOVEDOVANJE IN USKLAJEVANJE POTREB PO
ZNANJIH – KLJUČ DO GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN
SOCIALNE VKLJUČENOSTI”**

Magda Zupančič

This project has received funding
from the European Union.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

This project is co-financed by Ministry of
Labour, Family, Social Affairs and Equal
Opportunities

Neuskklajenost ponudbe in povpraševanja po usposobljenosti na trgu dela in ključni vzroki

“Neuskklajenost na trgu dela - porušeno razmerje med usposobljenostjo/kvalificiranostjo posameznika na trgu dela in med realno potrebo na trgu dela”

- **Pojav krize** je povečal vidnost in vedno večjo problematiko višanja neuskklajenosti na trgih dela za pridobivanje, ohranjanje in zviševanje konkurenčnosti in produktivnosti trgov dela kot nujnosti globalizacije
- Zaposljivost predstavlja vedno večji **element socialne varnosti** (ne delovno mesto!)
- Po podatkih EUROFOUND (vzorec) le 56 % delavcev v EU-27 trenutne delovne naloge, ustrezajo trenutni ravni usposobljenosti, 31 % jih meni, da posedujejo usposobljenost, ki je ne morejo izrabiti na delovnem mestu.
- Vidnost pojava povečala **pozornost nacionalnih politik, raziskovalnih in mednarodnih organizacij** zaradi prepletenosti učinkov (EK-CEDEFOP, OECD, MOD...)
- Neuskklajenost na trgih dela ima brez ukrepanja lahko **dolgoročne negativne posledice**, ki **učinkujejo na hitrost gospodarskega okrevanja, raven socialne vključenosti in uspešnost podjetij na mikro nivoju** (motivacija, zaslužek, karierna mobilnost, socialna varnost ...)

OBLIKE NESKLADIJ NA TRGIH DELA

- **VERTIKALNA NESKLADJA** (pre-kvalificiranost, pod-kvalificiranost)
- **HORIZONTALNA NESKLADJA** (neskladnost študijske smeri glede na delovno mesto)
- **NESKLADJA NA RAVNI USPOSOBLJENOSTI** (prevelika ali premajhna usposobljenost glede na delovno mesto)
- **ZASTARANJE ZNANJ IN USPOSOBLJENOSTI**

...horizontalna in vertikalna neskladja)

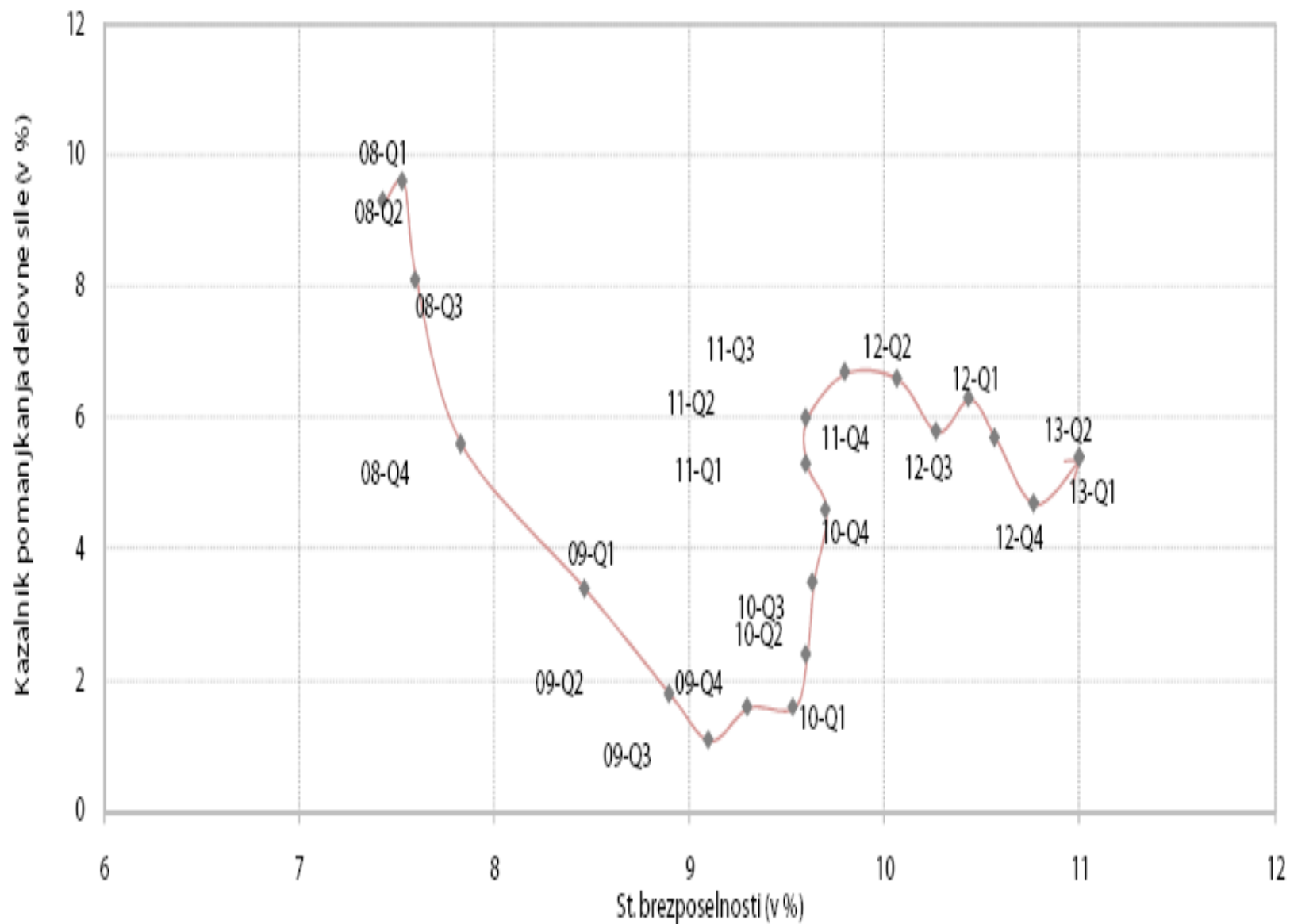
CEDEFOP: neskladja lahko nastanejo tudi kot posledica gospodarskih ciklov

- **Prestrukturiranje gospodarstev** v večini držav (zmanjšanje povpraševanja po nizko izobraženih delavcih, predvsem moških in starejših in neustrezna zaposljivost visoko izobraženih – mladi!)
- Usposobljenost **ni enakovredna** kvalifikaciji posameznika (evalvacije kvalitete!)
- **Omejena mobilnost** (geografska in poklicna, večinoma socialna kot rezultat krize)
- Pomanjkanje oziroma nezanesljivost **predvidevanja bodočih potreb** na trgih dela

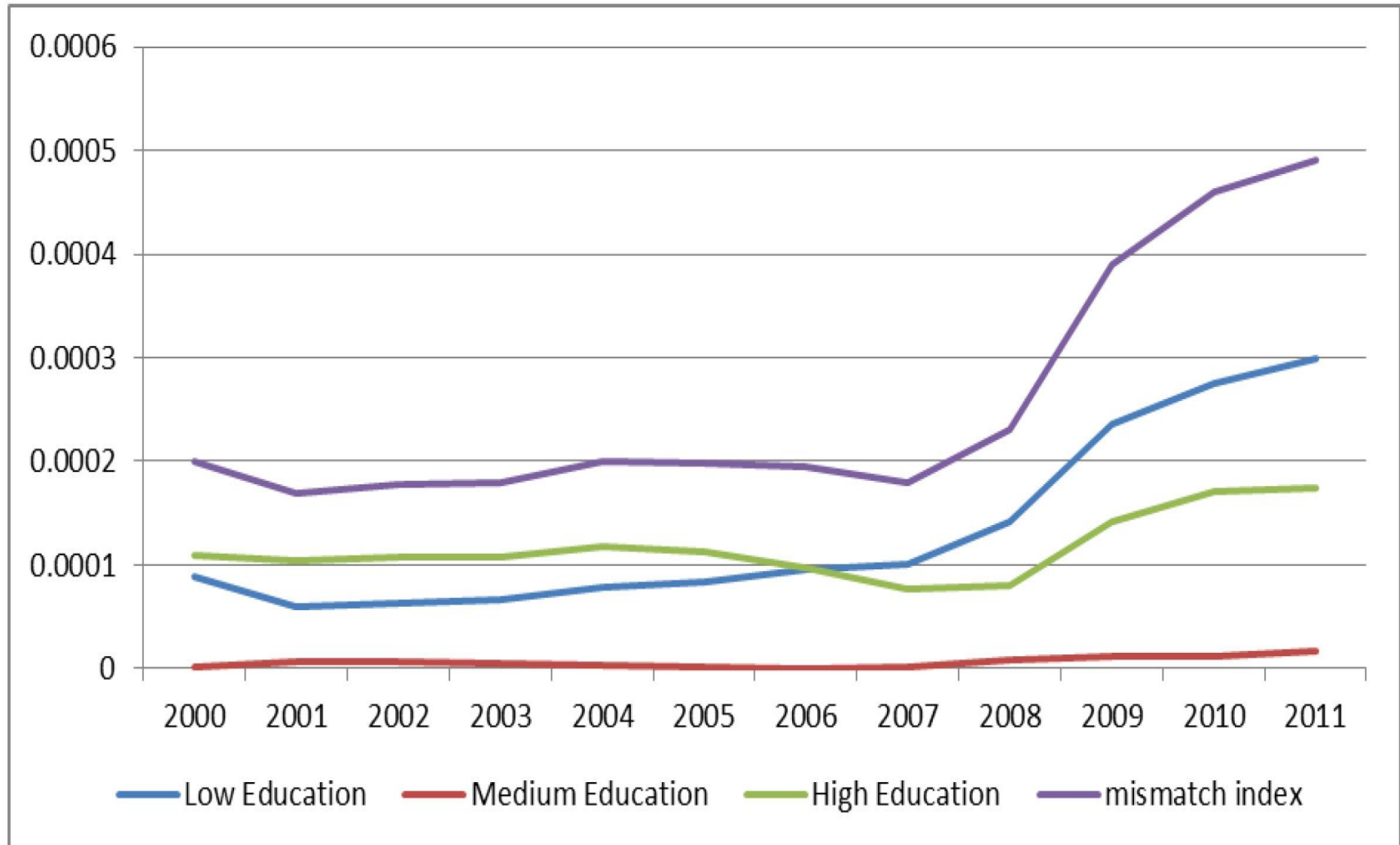
Dejstva in realnost neusklajenosti na trgih dela...

- Eden izmed treh zaposlenih v Uniji je bodisi **preveč ali premalo kvalificiran** za delo, ki ga opravlja (EK, 2012)
- Podatki za države EU na podlagi EULFS kažejo, da je kar 15 % delavcev preveč kvalificiranih za obstoječe delovno mesto, 21 % jih je premalo kvalificiranih, zgolj 37 % delavcev ima ustrezno kvalifikacijo IN usposobljenost.
- Viša se neusklajenost, ki izhaja iz študijskih smeri (**horizontalna neusklajenost**) – v državah OECD je **40 %** zaposlenih za delovno mesto preveč kvalificiranih zaradi **neustrezne študijske smeri**
- **V državah EU** naj bi bilo po podatkih analiz OECD kar **20-60 % previsoke kvalificiranosti** za dano delovno mesto **posledica slabe študijske izbire** (predvsem ekonomske, socialne in poslovne vede)
- ...po drugi strani raziskave dokazujejo, da **študij na visokošolskem/ne-univerzitetnem izobraževanju** zmanjšuje možnost prekvalificiranosti na delovnem mestu
- **Prepočasna odzivnost izobraževalnih institucij** na hitre spremembe v gospodarskem okolju
- Aktivne politike zaposlovanja mnogih držav se soočajo z **nižjimi viri financiranja** programov izobraževanja, usposabljanja in prekvalificiranja

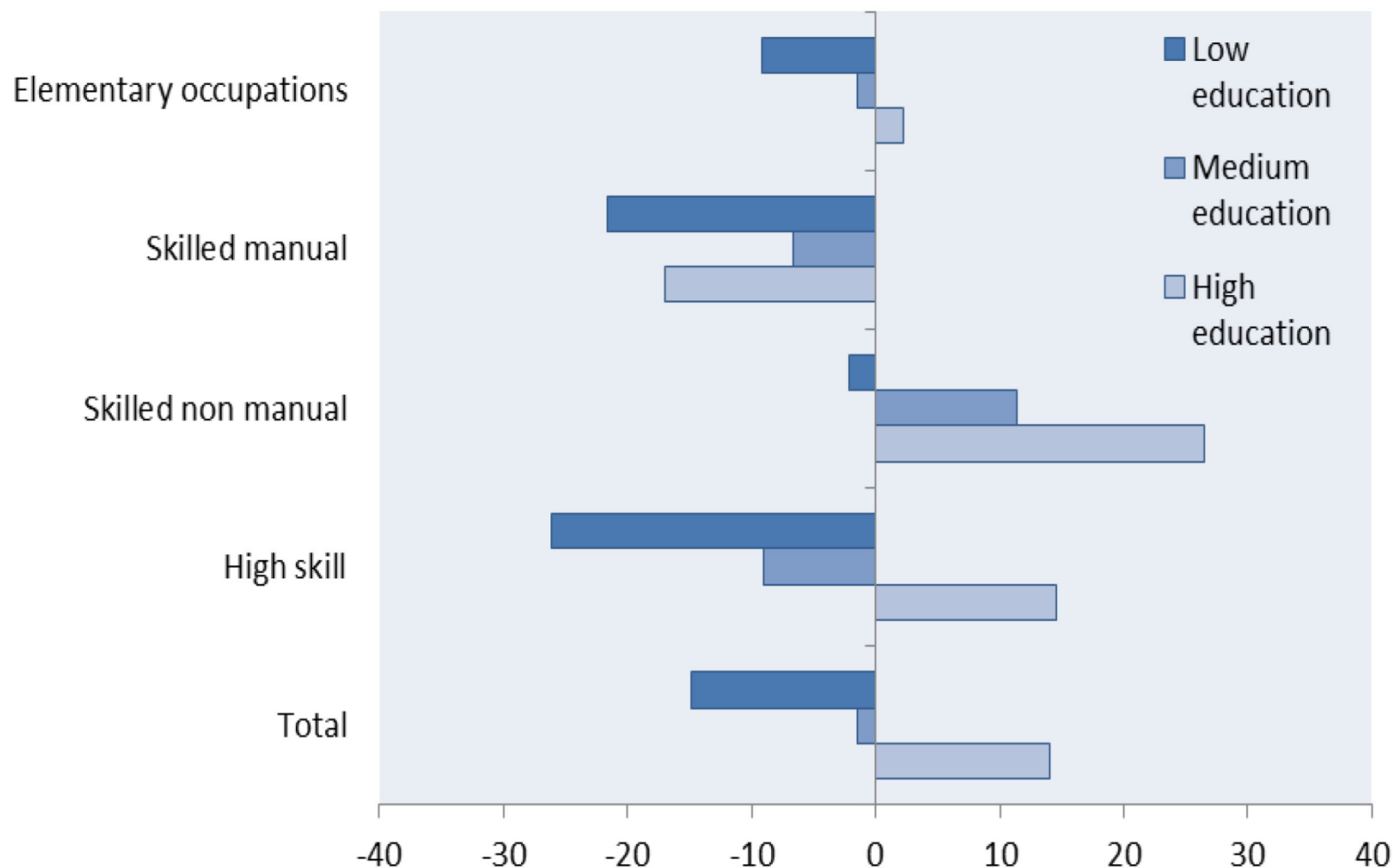
Beveridge krivulja za EU-27 (2008-2013, vir: UMAR)

Indeks neskladij glede na usposobljenost (SMI) po stopnji dosežene izobrazbe v EU-27 (vir:EK)

Spremembe (%) po poklicnih skupinah in ravni usposobljenosti v EU-27 (2007-2011, Vir: EK)

Morebitni razmisleki, vezani na neskladja na trgih dela...

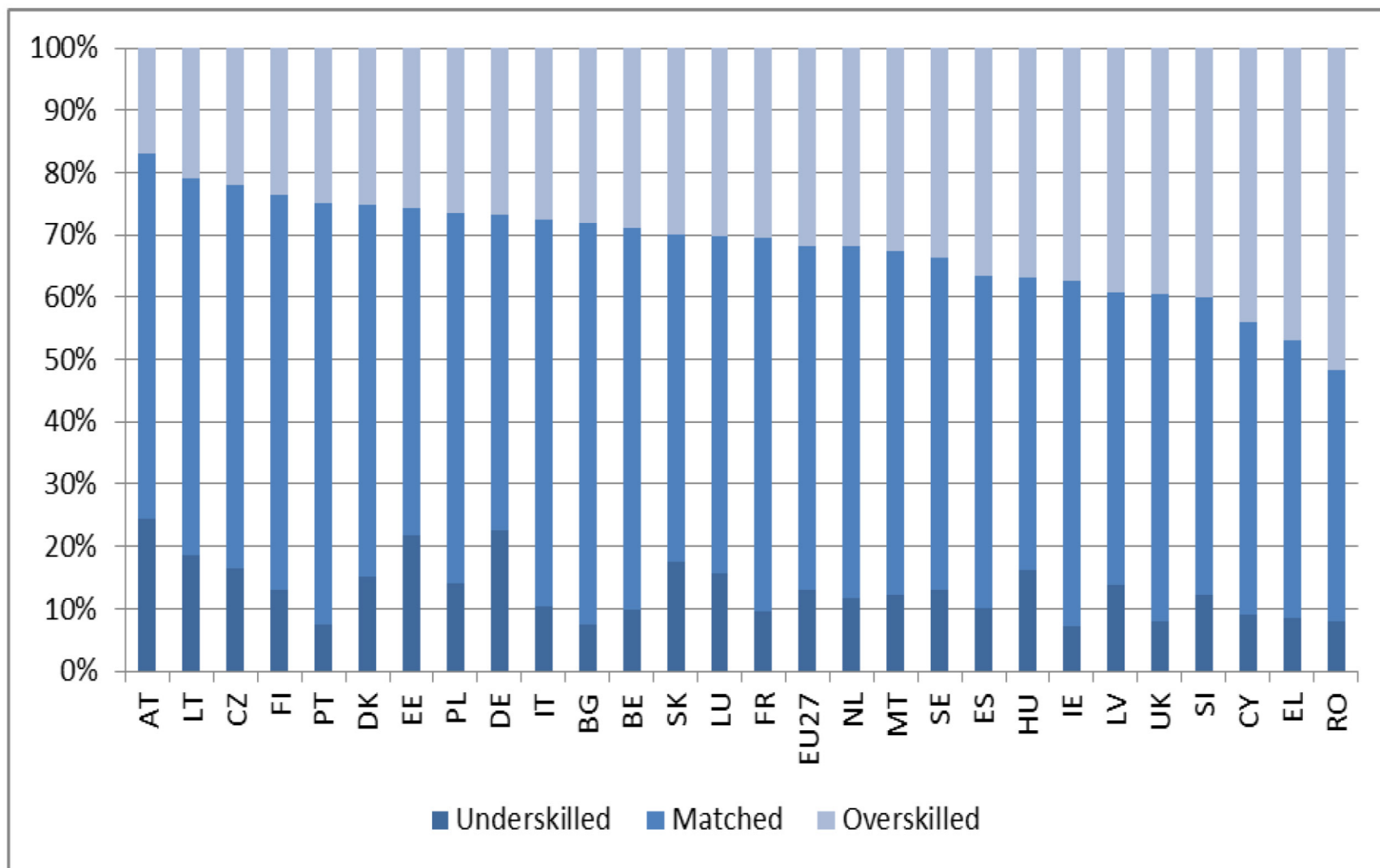
- Katere so tiste politike in izbrani ukrepi, **ki lahko prispevajo** k zmanjševanju neskladij na nacionalnih trgih dela ter na skupnem trgu dela Unije?
- Kaj predstavlja **dodana vrednost “poklicev prihodnosti”** za gospodarsko in socialno dimenzijo (zelena, bela delovna mesta...) in kako jo umestiti v krizno realnost?
- Ali je pomembneje **usmeriti pozornost usklajenosti usposobljenosti ali/in izobrazbeni ravni?**
- **Dualni sistem** (AT, DE; NL...) kot sistem, ki je tudi v času krize kljuboval večjim pretresom na trgu dela nudi možnost ponovne preučitve ponovne uvedbe (tudi pobuda EK) ter potreb na nacionalnih trgih dela...
- ...Tudi v luči **staranje prebivalstva**, ki nakazuje vedno večje pomanjkanje obrtniških poklicev pri mladih generacijah in zanemarjanje poklicnega in strokovnega izobraževanja v določenih državah (SI)
- ...smiselnost “umetnega dvigovanja izobrazbene ravni” glede na **absorpcijske zmožnosti in strukturo gospodarstev po (terciarnih) zaposlitvah**

Morebitni razmisleki, vezani na neskladja...(1)

- Kakšno je pravično **razmejevanje (finančne) odgovornosti** za vlaganje v “ustrezna znanja” z vidika države, podjetja in posameznika, kakšne so ustrezne **vzpodbude**?
- Kaj predstavlja ustrezni **mehanizem zanesljivosti napovedovanja bodočih potreb**?
- **Kaj opredeljuje usposobljenost**, (vloga npr. t.i. “soft skills” ter multidisciplinarnosti)
- Kaj je sodobna **vloga javnih zavodov za zaposlovanje** – Ek poudarja pomen okrepitve in posodobitve zavodov, karijerne orientacije ter večje zahteve po učinkovitosti (pomen Benchmarkinga – npr. AT AMS)
- Negativni **demografski trendi** zahtevajo dodatno pozornost relevantnih politik zaradi zmanjševanja (ustreznosti) nadomestitvene stopnje ter tudi kot...
- ...generacijski dejavnik ujemanja ponudbe in povpraševanja na mikro ravni (analiza OECD):
  - **prekvalificiranost** na delovnem mestu se **s starostjo in izkušnjami zmanjšuje**
  - **podkvalificiranost** na delovnem mestu **se s starostjo zvišuje**

Delež neskladij v usposobljenosti kot % zaposlenih na podlagi samoocene v EU-27 v 2010 (Vir: EK)

Možne rešitve večje usklajenosti na trgih dela...

- Obstoj realne in uresničljive **industrijske politike** kot vodila gospodarskega razvoja
- Proaktiven **odziv gospodarstva in socialnih partnerjev** na potrebe in vrzeli na sektorski ravni in na ravni podjetij (primer VB- Skills Councils)
- **Analiza** stanja kvalifikacij, zaposljivosti in potreb obstoječe in potencialne delovne sile (npr. PIAAC, ki omogoča mednarodno primerljivost)
- **Fleksibilna izobraževalna politika**, ki sledi trendom gospodarskega okolja in razvoja – evalvacija ustreznosti izobraževalnih programov in investicij vanje
- **Priznavanje in prenosljivost** znanj in usposobljenosti posameznika glede na potrebe trga dela, s tem vezana večja **mobilnost**
- Večanje **dostopnosti , informiranosti** in razpoložljivosti vlaganja v človeški kapital za posameznika in podjetja
- Aktivno sodelovanje ustreznih resorjev in institucij za **doseganje koherentnega razvoja, ki sloni na znanju, inovativnosti in produktivnosti kot funkciji vlaganja v ustrezne kvalifikacije – vseživljenjsko izobraževanje in izrabo razpoložljivega človeškega kapitala**

HVALA ZA POZORNOST!